

Cirkulární ekonomika aneb nic není odpad, ale surovina. Budoucnost nebo utopie?

| Ing. Petr Karásek, INISOFT, s.r.o.

Šest tisíc kilometrů, jedna sedmina obvodu zeměkoule, o čtyřista kilometrů více než je šířka celé kontinentální Evropy. Přibližně tak dlouhý je ostrov odpadků, který se nachází v Tichém oceánu mezi Havají a Japonskem. Tento ostrov se v posledních letech stal jakýmsi symbolem celosvětového problému, jakým nadměrná produkce nejen plastového odpadu bezesporu je.

Mnohé státy, včetně Evropské unie, si tento problém velmi dobře uvědomují a snaží se na něj různými předpisy reagovat. Jedním z takových je i podpora, v dnešní době stále populárnějšího, pojmu cirkulární ekonomika. Podaří se však principy tohoto směru implementovat do legislativ jednotlivých států nebo se cirkulární ekonomika stane další slepou uličkou v boji s nadměrnou produkcí odpadů?

Pojem cirkulární ekonomika

Vraťme se ale na začátek a zkusme si přiblížit, co vlastně taková cirkulární ekonomika představuje. Stručně řečeno se cirkulární ekonomika, v češtině často označována jako oběhové hospodářství, dá označit za nový ekonomický systém, jehož základem je znovu využití zdrojů či výrobků i po ukončení jejich životnosti. Tento systém by tak měl nahradit tradiční model, označovaný jako lineární ekonomika, jehož základním principem je „vzít, vyrobit, spotřebovat, zlikvidovat“.

Ač se to možná nezdá, tak tento pojem je stále poměrně nový a neexistuje nějaká pevně stanovená definice, která by jednoznačně a komplexně zachytila význam tohoto směru. V rámci Nizozemské analýzy, která rozebírala přesto různých definic tohoto pojmu, došlo k zjištění, že se cirkulární ekonomika

tak, jak je dnes vnímána, primárně zaměřuje na recyklaci a opětovné využití a trochu zapomíná na samotné předcházení vzniku.

EU a oběhové hospodářství

Již v roce 2018 přišla EU s balíčkem čtyř směrnic k cirkulární ekonomice, které měly za úkol razantně změnit nařízení týkající se odpadů, obalů, skládkování a elektroodpadů a přispět tak k rychlejší transformaci z lineárního na oběhové hospodářství. Došlo k jasné stanoveným cílům a termínům, které mají vést k omezení skládkování (do r. 2035 maximálně 10 % směsného komunálního odpadu), vyšší recyklaci využitelných složek komunálních odpadů (v r. 2025, 55 %; 2030, 60 %; 2035, 65 %), redukci počtu obalových materiálů nebo zvýšení významu druhotných surovin.

Původně mělo dojít k implementacím těchto směrnic do právních řádů členských států již do poloviny roku 2020, avšak jeho uvedení do praxe značně pokulhá. Nová Komise v čele s Ursulou von der Leyenovou však již v tomto roce přišla s navazujícím akčním plánem, který reflektuje cíle Evropských zelených dohod a měl by tak ještě více přispět k plánu klimaticky neutrálního kontinentu do roku 2050. Jedním ze smělých cílů je například snaha o využívání pouze opětovně využitelných nebo recyklovatelných obalů do r. 2030 na území celé

EU. Zda tento nový akční plán v době, kdy se původní směrnice teprve dostávají do legislativ jednotlivých členských států, ještě vylepší situaci v otázce oběhového hospodářství nebo naopak povede k dalšímu zpomalování zavádění jednotlivých požadavků, ukážou následující měsíce.

Nový zákon v souladu s principy cirkulární ekonomiky?

Připravovaný nový zákon o odpadech se snaží reagovat na cíle dané směrnicemi EU a v některých otázkách jít ještě dál. Již současná legislativa zakazuje ukládat směsný komunální odpad a recyklovatelné a využitelné odpady, a to již od roku 2024. S ohledem na nedostatečné kapacity zařízení pro využití odpadu a na požadavky evropských předpisů je v návrhu nového zákona o odpadech tento termín posunut na rok 2030, což se setkává se silnou kritikou z řad ekologických organizací.

Podpořit omezení ukládání odpadů na skládky má i razantně se zvyšující skládkovací poplatek, který by se ze stávajících 500 Kč měl již v roce 2021 zvednout na 800 Kč za ukládání využitelných odpadů a do roku 2030 se poté postupně vyšplhá až na částku 1850 Kč. Ze skládkování se tak stává v ČR velmi diskutované téma a je jedním z důvodů, proč se odsouhlasení nového zákona stále posouvá.

Ruku v ruce s návrhem nového zákona vzniká strategický plán pro oběhové hospodářství, nazývaný Cirkulární Česko 2040, na kterém spolupracuje Ministerstvo zahraničí s OECD. Tato spolupráce probíhá již od roku 2018 a měla by vytyčit jasné kroky k dosažení celkově udržitelného systému, které ČR stále nemá konkrétně vydefinované.

Nedostatek kapacit pro zpracování odpadu

Co se týká třídění odpadů, tak zde je Česká republika špičkou v rámci EU. Máme zde dobře nastavený systém sběru separovaných odpadů (plast, papír, sklo, atd.) a poměrně hustou síť sběrných míst, která se ještě více rozšiřuje například díky podporovaným projektům door-to-door a dalším a je zde tedy předpoklad, že by se stanovených limitů v otázce vytríděných složek odpadů mohlo dlouhodobě dosahovat.

Zde však vyvstává velmi důležitá otázka, jak s těmito surovinami dále nakládat. V posledních letech dochází

k výrazně vyšší nabídce nad poptávkou po těchto komoditách (především papír a plast). Nejvíce na to doplácí státy, které nemají dostatečné recyklační kapacity a spoléhají se tak na vývoz, jehož podíl se, i kvůli klesající poptávce z asijských zemí, stále zmenšuje. Tato situace má pak neblahý dopad na rozpočty obcí, které tak v některých případech musejí tyto ztráty krýt zvýšením poplatku za poskytované služby.

Řada odborníků se tedy shodne na tom, že společně s plněním daných limitů, musí dojít k vybudování nových zařízení pro zpracování a využití odpadů a ekonomicky podpořit poptávku po takto vyprodukovaných výrobcích, na což odpadářská legislativa trochu zapomíná.

Zavázání států k plnění myšlenky cirkulární ekonomiky je jistě krok vpřed v celkové ochraně životního prostředí a v omezení plýtvání přírodními zdroji, ale musí být v rámci vydaných nařízení myšleno na všechny aspekty. Pokud by se tak nestalo, mohla by se z cirkulární ekonomiky, jak už nadpis napovídá, místo budoucnosti stát skutečně pouze utopie.

Začněte podnikat v odpadovém hospodářství

Klíčovým prvkem pro transformaci cirkulární ekonomiky z teorie do praxe bude bezesporu navýšení kapacit a vznik nových zařízení pro sběr a zpracování jak průmyslového, tak i komunálního odpadu. To se bohužel snadněji řekne, než udělá.

Založení i samotný provoz takového zařízení je svázán všemožnými legislativními požadavky od získání povolení od orgánů státní správy, přes nejrůznější audity a vedení průběžné evidence až po vykazování ročního hlášení o produkci a nakládání s odpady. S tím vším vám může pomoci náš kvalifikovaný tým legislativních a technických poradců, ať již během různých komerčních školení nebo individuálních návštěv.

Společně s našimi chytrými softwary vám tak můžeme nabídnout komplexní služby v oblasti odpadového hospodářství. Chcete-li se o našich službách a programech dozvědět více, neváhejte se na nás obrátit na níže uvedených kontaktech nebo navštívit naše stránky a zjistíte, že INISOFT je víc než software pro odpady. □

inisoft

**Silný partner pro firmy
a obce již 20 let**

- 1 Evidenční a provozní software
- 2 Legislativní poradenství
- 3 Komplexní řešení svozu odpadů

+420 485 102 698

inisoft@inisoft.cz

www.inisoft.cz